Št. 252 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v torek 23. oktobra 1923. Posamezna številka 20 cent. Let

izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu, pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdaja ... Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina za mesec: L 7.—, 3 mesece L 19.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.— Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zares sciavi, zares sciavi!

Št. 1.

Št. 1062 GAB.

Prefekt pokrajine Furlanije

Ker zahteva najvišji interes države in pa posebna korist drugojezičnega ljudstva, vključenega v meje Furlanije, da se družabni, intelektualni in kulturni odnošaji med starimi in novimi italjanskimi državljani olajšajo in postanejo bolj prisrčni;

ker je izdajanje časnikov v TUJEM jeziku, katerega razumejo samo manjšinske skupine, takemu smotru nasprotno;

in ker slednjič zadržanje kakšnega časnika dokazuje, da more izključna raba TUJEGA jezika spraviti voditelje do tega, da pozabijo, da izhaja časnik na italijanskem ozemlju.

zato izdaja prefekt na podlagi 3. člena deželnega in občinskega zakona nastopni

UKAZ:

Vsi časniki, ki so izhajali v pokrajini Furlaniji doslej izključno v TUJEM jeziku, bodo morali od 21. oktobra 1923. dalje DODATI NASLOVU, ČLANKOM IN VSAKEMU POSEBNEMU ODSTAVKU ODGOVARJAJOČO PRESTAVO V ITALIJANŠČINI.

Časniki, ki se ne bodo držali pričujoče odredbe, se bodo zaplenjali. Proti kršiteljem odredbe se bo postopalo v smislu zakona.

Predstavniki javne oblasti imajo nalog, da izvrše pričujočo odredbo.

Videm, 19. oktobra 1923.

Prefekt
PISENTI s. r.

No. 1062 GAB.

Il Prefetto della Provincia del Friuli

Ritenuto che il supremo interesse dello Stato e ancor quello particolare delle popolazioni alloglotte incluse nei confini del Friuli esigono che i rapporti civici, intellettuali e culturali tra cittadini italiani antichi e nuovi sieno agevolati e resi più intimi;

Ritenuto che a tale finalità contrasta la pubblicazione di giornali in lingua straniera conosciuta soltanto da gruppi di minoranza;

Considerato, infine, che l'atteggiamento di qualche giornale sta a dimostrare che l'uso esclusivo della lingua straniera può indurre i dirigenti a dimenticare che la pubblicazione avviene in territorio Italiano;

Visto l'articolo 3 della Legge Comunale e Provinciale,

ORDINA:

A datare dal 21 Ottobre 1923, tutti i giornali che per l'addietro si sono pubblicati nella Provincia del Friuli soltanto in lingua straniera dovranno far seguire al titolo, agli articoli e ad ogni brano separato la corrispondente traduzione italiana.

I giornali che non si atterranno alla presente ordinanza saranno sequestrati. Contro i contravventori si procederà a sensi di legge.

Gli ufficiali e gli agenti della Pubblica Forza sono incaricati della esecuzione della presente ordinanza.

Udine, 19. ottobre 1923.

Il Prefetto
fto. PISENTI.

Št. 2.

Št. 041 - 5323

Prefekt tržaške pokrajine

Ker je umestno, da se še pospeši stopljenje elementov, ki tvorijo to pokrajino;

ker je temu stopljenju med drugim v oviro to, da se objavljajo novine v neitalijanskem jeziku, ki so zato razumljive samo majhnemu delu prebivalstva;

ker je za državo in vse državljane koristno, da se ne tvorijo ali vzdržujejo v državnih mejah narodni partikularizmi, ki bi po zadržanju svojih organov delovali proti svrham mirnega sožitja obmejnega prebivalstva:

videvši čl. 3. občinskega in pokrajinskega zakona

ukazuje:

Od 24. oktobra t. l. naprej bodo vsi listi, ki so se doslej v tej pokrajini izdajali v neitalijanskem jeziku, morali imeti poleg italijanskega prevoda naslova celotni in odgovarjajoči prevod člankov, priobčil naznanil itd., ki bo moral slediti neposredno vsakemu članku ali vsakemu ločenemu odstavku. Za prevod se morajo rabiti prav enake črke kakor so rabljene z izvirnik.

Radi tega se zasežejo vsi listi, v katerih ne bi se povsem ali deloma upoštevala ta odredba, in proti prestopnikom se bo postopalo po zakonu.

Uradnikom in agentom javne sile je naloženo izvrševanje navzočne odredbe.

V Trstu, 22. oktobra 1923.

Prefekt:
CRISPO MONCADA s. r.

N. 041 - 5323

Il Prefetto della Provincia di Trieste

Considerata l'opportunità di promuovere una maggior fusione degli elementi che costituiscono questa provincia;

Visto che a tale fusione è di ostacolo, fra altro, la pubblicazione di giornali in lingua non italiana, e quindi intelligibili soltanto ad una piccola parte della popolazione;

Considerato l'interesse dello Stato e di tutti i cittadini che sia evitato il formarsi o mantenersi, entro il territorio dello Stato stesso, di particolarismi nazionali, che per l'atteggiamento dei loro organi spieghino un'azione contraria agli scopi di una pacifica convivenza tra le popolazioni di confine;

Visto l'art. 3 della Legge Comunale e Provinciale;

determina

A decorrere dal 24 ottobre a. c. tutti i giornali che si pubblicavano finora in questa Provincia in lingua non italiana dovranno portare, oltre alla traduzione italiana del titolo, la traduzione integrale e corrispondente degli articoli, dei comunicati, degli annunzi ecc., che dovrà far seguito immediato ad ogni articolo o brano staccato. Per questa si dovranno usare gli identici tipi e caratteri impiegati per il corpo del giornale.

Verrano conseguentemente colpiti di sequestro i giornali, nei quali, in tutto o in parte, non fosse tenuto conto di questa ordinanza, e nel confronto dei contravventori sarà proceduto a termini di legge.

Gli ufficiali e gli agenti della forza pubblica sono incaricati dell'esecuzione della presente ordinanza.

Trieste, 22. ottobre 1923.

Il Prefetto
fto. CRISPO MONCADA.

Št. 3.

Minister Gentile odgovarja našim poslancem

Naučno ministrstvo
Glavno ravnateljstvo
za
osnovno in ljudsko šolstvo
Oddelek III. - Prot. št. 1211

Predmet: Učni jezik v drugojezičnih osnovnih šolah.

V Rimu, 18. X. 1923.

Častiti poslanec!

Naučno ministrstvo ne more sprejeti prigovora Vašega blagorodja proti pravilnim odredbam, izdanim od kr. šolskega skrbnika glede učnega jezika v drugojezičnih šolah Julijske Krajine.

Najvišji interes državljanov kraljevine je, da poznajo dobro jezik nacije, h kateri pripadajo. Tudi ni v tem nikake žalitve za krajevni običajni jezik, kateri se bo tudi poučeval.

Na drugi strani je, toliko po Casatijevem zakonu kolikor po določbah o preuredbi ljudske šole, ki se imajo v kratkem objaviti, italijanski jezik temeljni predmet ljudskošolskega pouka in jezik ,v katerem se morajo poučevati vsi drugi predmeti.

Italija hoče državljane, ki naj znajo govoriti državni jezik, in Vaše blagorodje spominjam z upravičenim ponosom na to, da je bila italijanska kultura v vseh časih svetilnik civilizacije ter čast in dika našega naroda.

S spoštovanjem

Minister
Gentile l. r.

Ministero dell'Istruzione
Direzione Generale
per
l'Istruzione primaria e popolare
Divisione III. - Prot. n. 1211

Oggetto: Lingua insegnamento scuole elementari alloglotte

Roma, 18 X 1923.

Onorevole deputato,

Il Ministero non può accogliere il reclamo della S.-V. On. contro le giuste disposizioni impartite dal R. Provveditore agli Studi, circa la lingua d'insegnamento nelle scuole alloglotte della Venezia Giulia.

E' supremo interesse dei cittadini del Regno conoscere bene la lingua della Nazione cui appartengono. Nè ciò reca offesa alla lingua d'uso locale, che sarà altresì insegnata.

D'altra parte tanto per la legge Casati quanto per le disposizioni di imminente pubblicazione circa la riforma della scuola primaria la lingua italiana è la materia fondamentale dell'insegnamento elementare e quella nella quale debbono essere insegnate tutte le altre materie.

L'Italia vuole dei cittadini che parlino la lingua dello Stato, e con legittimo orgoglio ricordo a V. S. che la cultura italiana è stata in ogni tempo faro di civiltà e onore e vanto del nostro popolo.

Con osservanza

il Ministro
Gentile m. p.

«Goriška Straža» od 22. t. m. je izšla črno obrobljena in prinaša v obeh jezikih gori natisnjeni ukaz furlanskega prefekta, protestno brzojavko slovenskih poslancev ministru predsedniku in poleg tega samo še inserate.

Ukaz pospremlja z naslednjim člankom.

Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časnike izključno v svojem jeziku. Italijanski časniki izhajajo v Severni in Južni Ameriki, izhajajo v Afriki, na otoku Malti, v Egiptu, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, Romuniji, v Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajale in izdajajo časnike vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Romuni, Grki, Malorusi, Turki, Židje in drugi. Samo ENEMU narodu je prepovedano izdajati časnike izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje take časnike in ta je naša vlada!

In mi?

Nočemo nič dodati k temu, kar je rekla «Goriška Straža», ker bi vsaka beseda zaostajala za občutki, ki jih morajo vzbujati, in za sodbo, ki jo zaslužujejo ti dokumenti.

Za nas je stvar tudi s tehničnega stališča nemogoča. Že zato je skoraj gotovo, da jutri naš list ne bo mogel iziti. Gornji ukaz smo prejeli še le včeraj ob 9. uri zvečer. Do sklepa lista ni bilo še mogoče ničesar definitivnega skleniti.

Protest slovenskih poslancev

Ekscelenca MUSSOLINI, predsednik ministrskega sveta, minister za notranje zadeve

RIM.

Prefekt Furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od 19. oktobra zaplenitev vseh slovenskih časnikov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časnika celoten prevod v italijanščini. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklic odredbe.

Podgornik, Šček, Wilfan.

Izid volitev v Avstriji

Zmaga krščansko-socijalistične in socijalistične stranke

DUNAJ, 22. Dosedaj znani podatki o izidu državnozborskih volitev so ti-le: krščanski socijalci so dobili 73, socijalisti 54, vsenemci 8 poslancev; o ostalih 30 poslanskih mestih ni še podatkov. Krščanski socijalci in socijalisti so pridobili v primeri z zadnjimi volitvami veliko mest na račun vsenemcev, ki so precej nazadovali. Krščanski socijalci so pridobili mnogo na zapadu, socijalisti pa na vzhodu. Na Dunaju je bilo izvoljenih 27 socijalistov, 17 krščanskih socijalcev in eden vsenemec. Na Dunaju so se istočasno vršile volitve v občinski svet. Tu je položaj ostal skoro neizpremenjen, le vsenemci in Čehi so izgubili vsa mesta.

PROTI GLASOVOM O NOVI VOJNI

VARŠAVA, 21. «Gazeta Warszawska», ki je poluradno glasilo, protestira proti glasovom o novi vojni med Poljsko in Rusijo. List naglaša, da se širijo ti glasovi z namenom, da bi se onemogočila finančna reforma na Poljskem ter poziva vlado, naj ukrene primerne korake, da se prepreči delo vznemirjevalcev, ki hočejo ovirati napredek in razvoj republike.

Borba Ircev in hrvatski separatisti

Separatisti v Jugoslaviji se mučijo posebno s prizadevanjem, da bi ugotovili sličnost med Anglijo in Jugoslavijo: med večstoletnim bojem Ircev za svojo, sedaj doseženo «Home Rule», svojo neodvisno vlado in ljudski zastop, in bojem hrvatskih separatistov za hrvatsko «mirotvorno» republiko. Logika jugoslovenskih separatistov govori: Če je mogočna Anglija slednjič dovolila Irski samostojnost, mora tudi Jugoslavija dovoliti Hrvatom zahtevano «Home Rule!»

Priznati je treba, da je nekaj sličnosti med Anglijo in Jugoslavijo. N. pr.: kraljevina SHS je ustavna demokratska monarhija kakor je Anglija. Jugoslavija ima vse atribute suverene države — kakor Anglija. Jugoslovenska kraljevina ima svojo organizirano vojsko in druga sredstva, v katerih se očituje avtoriteta vlasti — kakor Anglija.

So pa take sličnosti med Irci in Irsko na eni, in hrvatskimi separatisti in njihovo «republiko» na drugi strani? Da vidimo!

Irci in Angleži sta dva povsem različna naroda: po duševnosti, po vseh narodnih svojstvenostih. Med Srbi in Hrvati, oziroma Slovenci — pa ni teh razlik. Angleži so skozi 600 let kot zavojevalci «pacificirali» Irsko, a Irci so se temu obupno in krvavo upirali. Srbi in Hrvatje, oziroma Slovenci pa se niso v zgodovini nikdar spopadali. Angleži so v letu 1800. proti volji Ircev, s silo in pravico močnejšega narinili irskemu narodu dogovor o zedinjenju Irske z Anglijo. Hrvatska pa je s suvereno voljo svojega naroda (sklep hrvatskega sabora z dne 29. oktobra 1918. in adresa «Narodnega sveta» z dne 1. decembra 1918.) vstopila v edinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev! Angleži so skozi 700 let svojega gospodstva v Irski eksploatirali ljudstvo, zemljo in mesta, kakor to pač oni znajo, dočim se je hrvatska pokrajina — in posebno še tisti nje deli, ki bi jih hotel Radič «osvoboditi» — gospodarski povzdignila in ojačila v novi ujedinjeni državi.

Če pa že hočejo hrvatski separatisti po vsej sili posnemati borbo irskega naroda, potem pa bi morali čim prej poseči po tistih sredstvih, ki so se jih posluževali Irci v zadnji fazi svoje borbe 1918.—1922. Irci so v tem razdobju izvedli pasivno rezistenco, so sklicali v Dublinu svojo narodno skupščino, so organizirali in oborožili vojsko (okolo 40.000 borcev), proglasili republiko, uredili svojo nacijonalno policijo, orožništvo, upravo in sodnije. In ko so jim Angleži zaprli 36 poslancev, so Irci začeli z vstajo.

Na silo je Anglija odgovorila s silo, teror je pobijala s terorjem. V tej borbi je angleška vlada izvedla v Irski nad sedemdesettisoč nasilnih hišnih preiskav, je okoli tritisoč ljudi obsodila in pognala v ječe, izrečeno je bilo okoli 300 smrtnih obsodb, ubitih okoli 800 ljudi in preko 600 ranjenih.

To pot bi morali — ko se že sklicujejo na Irce — ubrati tudi hrvatski separatisti in «republikanci», da dobijo svojo «Home Rule». Seveda ne smejo pozabiti pri tem, da je hrvatski Ulster (severna pokrajina Irske s prebivalstvom angleškega pokoljenja in protestantske vere, torej zvestim Angliji) mnogo čvrstejši od irskega.

A kaj so storili in kaj delajo hrvatski separatisti in «republikanci»? Prirejali so — sedaj pa je precej utihnilo — zborovanja, na katerih so z gromečimi demagoškimi frazami razpaljali nepoučeno in zavedeno maso. So pošiljali spomenice na vse vetrove sveta s prošnjo: inozemstvo, pomagaj nam, reši nas iz «jarma», daj nam našo «človečansko in mirotvorno republiko!!» Od inozemstva so zahtevali pomoč, pri tem pa ni nobeden gromovnikov izražal nevarnosti ne svoje glave, ne svojih interesov. Kričali in razgrajali so, ker se imeli zavest, da se jim nič ne zgodi. Ko pa so jeli prihajati iz Beograda znaki, da bi se vendar moglo kaj zgoditi, je sam njih vrhovni poglavar junaški odnesel svoje kosti v inozemstvo, od koder pošilja sedaj — lepa pisma in poročila o svojih sestankih z imenitnimi državniki, diplomati in politiki, katerih imena — in to dejstvo govori cele knjige — pa previdno zamolčuje.

Sklicujejo se na Irce, v imenu heroične borbe irskega naroda zahtevajo svojo — zmago, ali Ircev ne posnemljejo z dejanji! Ne, ne, hrvatski separatisti niso — Irci. Ni tudi predpogojev za to.

Kaj je z Reko?

BEOGRAD, 21. Italijanski odpravnik poslov na jugosl. dvoru Summonte že več časa vodi pogajanja s predsednikom vlade Pašićem in zunanjim ministrom dr. Ninčićem. Sedaj je poklican dr. Rybař (ki pa še ni prispel), da poda vladi nekatere informacije. Nekateri pravijo, da pride event. do obnovitve dela paritetne komisije. Pašić je vzel za enkrat vse vprašanje v svoje roke in se drži zelo rezervirano. Toliko se pa doznava, da še ni padla nobena odločitev. Kakor izgleda, stoji Pašić v direktni zvezi z Mussolinijem. Izgleda, da italijanska vlada ni voljna nadaljevati razgovore o reškem vprašanju potom paritetne komisije. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je v tem smislu stavil predloge jugosl. vladi.

KRST JUGOSLOVENSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA

BEOGRAD, 22. Včeraj se je vršil na svečan način krst jugoslovenskega prestolonaslednika, kateremu je bilo dano ime Peter. Krst se je vršil v dvorni kapeli v prisotstvu tridesetih oseb, med katerimi je bilo šestnajst članov vladarskih rodovin. Navzočni so bili romunski kralj in kraljica, romunski prestolonaslednik, princezinja Ileana, grški princi Nikola s svojo soprogoin s svojimi tremi hčerami, med njimi princezinja Olga, ki se poroči danes s princem Pavlom Karadjordjevićem.

Jugoslovenski dvor je prejel iz inozemstva številne brzojavke s čestitkami, med katerimi tudi čestitko g. Mussolinija.

Bolgarski minister Kalkov v Beogradu.

BEOGRAD, 21. Snoči ob 21.25 se je na svojem potovanju iz Rima v Sofijo ustavil v Beogradu bolgarski minister zunanjih poslov Kalkov. Na postaji ga je pozdravil bolgarski poslanik v Beogradu Vakarevski, s katerim se je minister kratek čas razgovarjal. Dopisniku «Riječi» je minister izjavil, da pričakuje uspehov od konference, ki sedaj zaseda v Sofiji. Kalkov želi ohraniti dobre stike z Jugoslavijo. Na razna vprašanja minister ni dal odgovora in je prešel preko njih. Izjavil pa je, da njegovo potovanje v inozemstvo ni imelo političnega značaja.

PRESELITEV TURKOV Z GRŠKEGA NA TURŠKO

ATENE, 21. Mešana komisija za izmenjavo grškega in turškega prebivalstva se je sestala včeraj pod predsedstvom španskega zastopnika. Bilo je sklenjeno, da se med muslimanskim prebivalstvom na Grškem preselijo najprej Muslimani vzhodne Macedonije, Krete in Larisse ter oni iz solunske okolice.

RAVNATELJ SOVJETSKE BANKE O POMENU SVOJEGA OBISKA V PARIZU.

PARIZ, 21. Ravnatelj sovjetske državne banke, ki se nahaja od pondeljka v Parizu, je izjavil, da je svrha njegovega obiska v Parizu mnogo skromnejša, nego so pisali nekateri listi. Prišel sem v Pariz je rekel izključno zato, da se bavim z vprašanjem izvoza ruskega žita na Francosko. Ruska državna banka bo dala v ta namen ruskim organizacijam 5 miljonov rubljev kredita. Na drugi strani je v Rusiji mnogo tujih deviz, ki so last zasebnikov in državne banke in ki bi jih Rusija rada produktivno namestila v inozemstvu. Ob koncu je g. Šajnman izjavil, da je z uspehom dosedanjih pogovorov v Parizu zadovoljen.

Proglasitev Porenske republike

V mestih Aachen, Mainz, Gross Gerau, Raschheim, Starkenburg je separatistična stranka proglasila neodvisno Rensko reprbliko. - Edinstvo nemške države v nevarnosti

AACHEN, 21. Danes je bila tu proglašena neodvisna Porenska republika. Vsa javna poslopja, med temi tudi mestni dom, so zasedle čete separatistične stranke, ne da bi bile zadele ob kak odpor policije. Nova začasna vlada je naslovila na narod dva proglasa, v katerem pripisuje vso sedanjo bedo v zasedenih krajih nemški vladi v Berlinu ter izraža voljo porenskega prebivalstva, da hoče živeti v prijateljstvu s sosednimi državami. V drugem proglasu naznanja začasna vlada, da je Porenska republika že dovršen čin ter da bo strogo postopala z motilci reda.

Proglasitev so skrivno pripravili separatisti, ki so delali popolnoma ločeno od drja. Dorthena, ki je bil mnenja, da je treba še počakati s proglasitvijo, dokler bodo vse priprave popolnoma gotove. Separatisti so se odločili za zgodovinski korak v soboto zvečer. Kakih 200 separatistov-vojakov je prikorakalo iz Duisburga, nakar so danes zjutraj s pomočjo tukajšnjih separatistov zasedli vsa javna poslopja in nalepili omenjene proglase. Industrijalec Decker in ing. Gothardt, voditelja gibanja, sta pozvala policijo, naj se vda; policija se je takoj pokorila. Do neredov ni prišlo; aretirani so bili le 3 meščani, ki so hoteli raztrgati proglase. Zdi se, da meščanstvo simpatizira z gibanjem.

Uradništvo je ostalo vse na prejšnjih mestih.

PARIZ, 22. «Echo de Paris» poroča iz Mainza, da so tudi tam separatisti zasedli vsa javna poslopja ter prevzeli v svoje roke upravo mesta. Policija se ni zoperstavila. Tudi v Mainzu je bila proglašena Porenska republika.

Tukajšnji listi prinašajo drugo vest iz Mainza, ki pravi, da je bila proglašena republika tudi v mestih Gross Gerau, Raschheim in Starkenburg.

Napetost med Bavarsko in Berlinom se veča

Bavarska vlada se ne pokori berlinski. Poziv državne vlade za ohranitev edinstva Nemčije.

BERLIN, 22. Bavarska vlada se ni pokorila odloku državne vlade, s katerim je bil odstavljen general Losow, temveč mu je nalašč poverila še višje mesto kakor ga je imel do sedaj, t. j. imenovala ga je za vojaškega poveljnika vse Bavarske. Bavarska vlada in v. Kahr sta izdala proglas na Bavarce, v katerem trdita, da pomeni odstavitev gen. Losowa kršenje suverenih pravic Bavarske.

Berlinska vlada se je obrnila s pozivom na ves nemški narod, naj se strne okoli nje v boju za edino stvar, ki je še preostala Nemcem, za: edinstvo Nemčije. Dalje pravi poziv, da je bavarska vlada izzvala notranje boje v Nemčiji, v trenutku, ko se nahaja država v tako kritičnem zunanjem položaju; početje bavarske vlade je protiustavno. Boj med Berlinom in Münchenom ni boj med marksizmom in narodno-krščanskim naziranjem, kakor bi ga nekateri hoteli naslikati.

Hessen, Würtemberg in Baden na strani državne vlade

DARMSTADT, 22. Vlada Hessena, Würtemberškega in Badenskega so se domenile, da skličejo za današnji dan sestanek zastopnikov posameznih vlad, na katerem bodo razpravljali o notranjem položaju Nemčije. Vlade so sklenile, da bodo z vso silo branile edinstvo nemške države.

DNEVNE VESTI

Najnepopularnejša reforma

je brez dvoma reforma šol, ki jo je zamislil naučni minister in filozof Gentile.

Najgloblje med vsemi reformami so zadele vso javnost ravno njegove nesrečne šolske reforme, ki niso izzvale vihar upravičenega ogorčenja samo pri drugorodcih, temveč tudi v laški javnosti. Ta poslednja je posebno razburjena in v skrbeh radi posledic, ki jih bo imela njegova reforma srednjih šol za ogromno število srednješolskih dijakov. Vsled določbe, da ne sme biti v srednješolskem razredu več ko 35 učencev in določbe, da se ne smejo odpirati paralelke, bodo letos vrata srednjih šol zaprta za mnoge in mnoge dijake, ki imajo sicer vse pogoje za sprejem oziroma prestop v višji razred. Preteklo soboto so bili po vseh srednjih šolah v Trstu obznanjeni imeniki sprejetih dijakov. V znanstveni licej so bili sprejeti vsi prosilci, ravno tako v ženski licej, toda gimnazija je zavrnila 31 dijakov, učiteljišče 80 in nižji tehnični zavod nad 500. Torej kakih 600 srednješolskim dijakom je na ta način vzeta možnost, da bi obiskovali srednjo šolo, odnosno da bi jo nadaljevali. Ko so izključeni dijaki izvedeli za svojo usodo, so priredili s stariši vred malo demonstracijo. Matere izključenih pa so ustanovile poseben odbor, ki naj začne z agitacijo, da doseže primerno odpomoč za izključene dijake. Že v soboto predpoldne je šlo posebno odposlanstvo na prefekturo, kjer je bilo sprejeto od prefekta in šolskega skrbnika. Prefekt in šolski skrbnik sta vzela na znanje želje mater izključenih dijakov ter sta obljubila, da se bosta zavzela zanje. Toda šolski skrbnik je naglašal, da vidi edini izhod iz položaja v tem, da stariši vpišejo izkjučene dijake v dopolnilne šole (scuole complementari), katere tudi odgovarjajo nižji srednji šoli. Zraven tega da se bodo ustanovili pri dopolnilni šoli posebni dodatni tečaji, iz katerih bodo dijaki lahko sprejeti v višje razrede srednjih šol. Ta način rešitve te nadvse mučne zadeve jemljejo resno v pretres tudi tukajšnji oblastveni krogi, kajti v soboto popoldne so imeli na prefekturi prefekt, šolski skrbnik, župan dr. Pitacco in ravnatelj dr. Candotti tozadevno posvetovanje in so sklenili pri tej priliki potrebne ukrepe za čimprejšnjo otvoritev dodatnih tečajev k dopolnilni šoli. Stariši pa s tem odpomočkom niso zadovoljni in zahtevajo paralelke na dotičnih srednjih šolah. To svojo zahtevo so sporočili naučnemu ministru z brzojavko, v kateri zahtevajo «stariši 530 dečkov, ki so prešli razred, a niso bili sprejeti v nižje razrede tehničnega zavoda, da se zviša sedanje nezadostno število razredov».

Slično zmešnjavo in slično gorje so povzročile Gentilejeve reforme tudi drugod po Italiji in se vsled tega njegov novi šolski red povsod ostro kritizira. Povsod so povzročile reforme ministra Gentile-ja veliko nevolje in ogorčenja.

Odkrita in resna beseda oblastvom

V sobotnem izdanju smo priobčili popravek, ki nam ga je poslala tukajšnja kr. kvestura z ozirom na vest o aretaciji duhovnika v Kobaridu. Naglasiti moramo, da prvi odstavek tega uradnega popravka nikakor ni v soglasju z drugim odstavkom. Najprej trdi popravek, da se je hišna preiskava odredila radi državi nevarnega vedenja g. Nadraha, — torej radi že ugotovljenega dejstva — drugi pa sporoča, da so ga aretirali zato, ker so našli pri njem avtomatičen revolver in dva zavoja odnosnega streliva, ki da niso bili naznanjeni pristojnemu oblastvu.

Dejstvo je torej tu, da rečeni gospod ni bil aretiran radi okolnosti, ki je — glasom popravka — dala povod za hišno preiskavo, marveč radi okolnosti, ki so jo našli še le na preiskavi. Ostajamo torej v popolni nejasnosti glede dejstev, ki bi opravičevala obtožbo radi državi nevarnega vedenja **pred preiskavo.**

Obtožba je prišla torej poprej, nego so imeli v rokah opravičbo aretacije! Zares čudno!

Ne nastopamo tu kot branitelji aretiranca: zadene naj ga kazen, če je kaj zagrešil. Dovoljena pa je tudi domneva, da g. Nadrah ni imel tistega revolverja v državi nevarne namene, marveč v svojo osebno varnost. V tem slučaju pa bi bil dan le pogrešek nedovoljene posesti orožja, nikakor pa ne zločin nevarnega vedenja proti državi.

Tudi nam ne prihaja na misel, da bi hoteli za duhovnika kak izjemen položaj, ali celo privilegij. Državljan je in kot tak podrejen državnim zakonom kakor vsakdo drugi. Tudi zanj veljajo kazenske sankcije, če je prišel v navzkrižje z zakonom. Samo bi menili mi, da modri opravi naj ne velja samo mrtva črka paragrafov, ampak upošteva naj tudi realnosti življenja. Taka realnost je visoki ugled duhovnika in veliko spoštovanje, ki ga goji ljudstvo do njega! Taka nadaljna realnost je neizogibno mučen vtis na ljudstvo in njegovo razpoloženje. Je tu vmes v igri silno važen moralen moment, ki ga modra uprava v lastnem interesu ne bi smela enostavno preziratí! Kakor že rečeno: ne zahtevamo nekaznjivosti za duhovnika. Odkrito pa bodi povedano, da bi morali organi uprave — dokler ni njegova krivda neovržno dokazana — biti previdni vsaj v oblikah postopanja, kajti — ponavljamo — ne gre tu samo za osebo duhovnika, marveč in v prvi vrsti tudi za čustveno stran prebivalstva. Isto velja tudi glede učiteljev, ki istotako — vsled svojega poklica — zavzemajo važen in delikaten položaj med ljudstvom. Znani so nam slučaji, ko so orožniki gnali učitelja **uklenjenega** ure daleč k podprefekturi. Je-li treba še le praviti, kako deluje to na ljudstvo in posebno še na šolsko mladino?! Kdo ne razume, da se s tem naravnost ubija ugled učitelja in vsega stanu, dela s tem neizmerno škodo sveti stvari: nalogi šole?! Take dogodke je treba globoko obžalovati radi visokih etičnih interesov, ki jih mora še posebno čuvati ravno javna uprava. Tem hujše pa je, če so dotičnega učitelja, ki so ga gnali uklenjenega, kakor kakega velikega zločinca, naslednjega dne izpustili, ker je bila aretacija neupravičena, ali pa so mu političnim ali policijskim potom naložili neznatno kazen, ali globo nekaj lir!!

Radi vzvišene stvari, ki bi moralo biti pred očmi tudi javni upravi, moramo svariti pred preveliko gorečnostjo v takih slučajih in priporočati primerno obzirnost vsaj v oblikah postopanja. Ne radi oseb, ampak radi stvari!

Čigave so podzemeljske jame?

Vsled nasilstev, uničevanj tuje lastnine, umorov in drugih sličnih lepih dejanj, ki so se vršila v svetovni vojski, so se čuti za pravico in poštenost precej pogubili in se je pojem lastnine hudo omajal; zato ni čuda, da mnogi ne poznajo nobene lastninske pravice glede podzemeljskih jam in se nanjo sploh ne ozirajo.

Zato je umestno, da se nazori v tem oziru razbistrijo.

Že v bistvu lastninske pravice je, da lastnik kakega zemljišča ni samo lastnik površine, ampak tudi vsega prostora nad površino in tega, kar je pod površino; če bi to ne bilo, bi vendar lastnik zemljišč ne mogel niti orati niti kopati na svojem zemljišču in bi niti ne mogel stopiti na svoje zemljišče. Sicer pa določuje avstrijski občni državni zakonik, kateri je še v veljavi v Julijski Krajini, da obsega lastninska pravica kakega kosa zemlje tudi navpični zračni prostor nad zemljiščem in vse to, kar je pod zemljiščem v zemlji.

In isto tako določuje italijanski državni zakonik (člen 440), da ima lastnik zemljišča tudi lastninsko pravico do vsega, kar je nad in pod površino zemljišča.

V soglasju s tem stališčem zakona stoji določba rudarskega zakona, da pripadejo lastniku zemljišča vse rude, ki se nahajajo pod površino zemljišča, izvzemši rude, ki so pridržane državi, dalje določba občnega državnega zakonika, da sme lastnik zemljišča potrgati iz svojega zemljišča korenine tujega drevesa in tudi odsekati veje tujega drevesa, kolikor vise nad njegovim zemljiščem.

Državna oblastva so tudi do sedaj spoštovala to lastninsko pravico do podzemeljskih stvari, tako n. pr. pri napravi železniških tunelov.

Tuneli so se napravili le s privoljenjem lastnikov dotičnih zemljišč ali pa vsled razlastitve, vselej proti odškodnini lastnikom zemljišč vrh tunela.

Ni torej dvomiti, da so podzemeljske jame last tistih, katerih so zemljišča vrh podzemeljskih jam in da imajo le ti pravico določevati, kdo sme podzemeljske jame upravljati in kdo sme vanje hoditi. To zasluži, da javno povdarjamo, ker se javno mnenje v Trstu ne briga niti najmanj za lastnino podzemeljskih jam in jih smatra kratkomalo za opuščene stvari (res derelicta), katerih se sme vsak polastiti.

Več spoštovanja tujih lastnin pač smemo zahtevati!

Dolžnost vsake pravne države pa je, da ščiti lastninsko pravico proti komurkoli si bodi!

STARIŠEM, KI HOČEJO VPISATI SVOJE OTROKE V SLOVENSKE SREDNJE ŠOLE.

Nočemo tukaj se zgražati in primerno obsojati prehudi udarec, ki ga je zadala srednješolska «reforma» našemu srednjemu šolstvu, takisto se ne maramo tukaj spuščati v debato o drugem vladnem odloku, ki noče pripoznati izpitov na srednjih šolah v inozemstvu (čitaj v Jugoslaviji).

Tu hočemo le na kratko obrazložiti, kaj nam je še ostalo od naših dosedanjih srednjih šol.

Po novi reformi nam je ostalo za tekoče šolsko leto

a) **Drugi in tretji razred dosedanjega tehniškega inštituta (6. in 7. razred realke) v Idriji,** za one, ki so v preteklem letu dovršili z uspehom 1. odnosno 2. razred istega zavoda. S prihodnjim šolskim letom odpade tudi drugi razred in čez dve leti bo ta zavod tudi zakopan.

b) **En nižji tečaj na tehniškem zavodu v Vidmu,** to je, po 1 prvi, 1 drugi, 1 tretji in 1 četrti razred nižjega tehniškega zavoda. V vsakem razredu je največ lahko 35 učencev. V prvi razred se vstopi na podlagi vsprejemnega izpita. Zahteva se od učenca, da je dovršil vsaj 10. leto.

V drugi, tretji ali četrti razred vstopijo lahko oni učenci, ki bi sicer imeli pravico pohajati drugi, tretji ali četrti razred dosedanje tehniške šole (nižje realke) v Idriji. Drugi učenci torej tudi učenci dosedanje gimnazije v Idriji) vstopijo le na podlagi izpita vzposobljenosti. (Dosedanji gimnazijci delajo izpit le iz nekaterih predmetov). Šolo obiskujejo lahko dečki in deklice.

Po dovršenem nižjem tečaju tehniškega zavoda lahko vstopijo, ako prestanejo predpisani sprejemni izpit, v 1. razred znanstvenega liceja, ki daje pravico za vstop na vse visoke šole, ali v 1. razred višjega tečaja tehniškega zavoda, kjer lahko dosežejo naslov «ragioniera» ali «geometra». Seveda takih višjih zavodov s slovenskim učnim jezikom nimamo.

c) **Učiteljišče v Tolminu.** Po novi reformi sestoji učiteljišče iz nižjega oddelka s štirimi razredi in iz višjega s trema razredi.

Dosedanji gojenci in gojenke, ki so dovršili prvi, drugi ali tretji letnik normalne šole, vstopijo lahko v prvi, odnosno drugi ali tretji razred višjega oddelka.

Gojenci in gojenke, ki so prestali vsprejemni izpit za 1. razred dosedanje normalne šole, vstopijo v četrti razred nižjega oddelka. Vse to pa le v kolikor je dovoljenih mest. Noben razred ne sme imeti več nego 35 gojencev.

Za vsprejem v prvi razred veljajo isti predpisi kakor za vsprejem v razred tehniškega zavoda ali gimnazije. Dijaki in dijakinje, ki so dovršili z uspehom 1., 2. ali 3. razred dosedanje realke ali gimnazije lahko vstopijo v drugi, tretji, odnosno četrti razred nižjega oddelka učiteljišča. Po dovršenem nižjem oddelku se lahko prigłasijo tudi za vsprejemni izpit v 1. razred znanstvenega liceja ali višjega oddelka tehniškega zavoda.

Pristojbine so sledeče:

a) Za nižji tečaj tehniškega zavoda: Vsprejemni izpit v 1. razred L 60. Vpisnina L 60. Šolnina za vsak razred L 160. b) Za nižji oddalek učiteljišča: Vsprejemni izpit v 1. razred L 60. Vpisnina L 60. Šolnina za vsak razred L 100. c) za višji oddelek učiteljišča: Vsprejemni izpit L 50. Vpisnina L 30. Šolnina za vsak razred L 150. Vsposobljenostni izpit L 150. Pristojbina za vsposoblj. diplomo L 50.

Gojenci in gojenke so lahko oproščeni od plačevanja šolnine, ako so dani od tozadevnih odredb določeni pogoji.

† Joško Cvek. Iz Ljubljane došla vest, ki gotovo pretrese vse plasti naše slovanske družbe na tržaškem ozemlju. Vse — smo rekli. Ker vsi smo ga poznali, vsi visoko spoštovali in iskreno ljubili. Joško Cvek, bivši državni uradnik pri finančnem ravnateljstvu v Trstu, sedaj ravnatelj pomožnih uradov pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani in podpredsednik tamkajšnjega vzgledno agilnega društva «Soča» je preminul dne 20. oktobra t. l., nenadne smrti.

Kdo se ne spominja Joška Cveka z njegovo okretnostjo, živim in milim očesom, njegovo vnemo za razvoj našega socijalnega življenja, njegovo narodno zvestobo, njegovim neupoglijivim značajem in njegovo neustrašenostjo, ki je vsekdar kazala njegovo mišljenje tako rekoč na dlani napram vsakomur. Tudi napram zakrknjenemu avstrijskemu birokratizmu. Mogel pa je biti tak, ker je njegova odkritost imela granitno zaslombo: skrajno vestnost v izvrševanju službene dolžnosti. Kljub svojstvu državnega uradnika je bil pokojni Joško Cvek — bodi kot odbornik, bodi kot navaden član — zares aktiven društvenik v raznih naših društvih: pri «Glasbeni Matici» kot navdušen pevec, pri «Sokolu» kot vnet vspodbujevalec in neumoren organizator, pri Dramatičnem društvu, pri Planinskem društvu in drugih organizacijah: kamorkoli ga je zvala narodna dolžnost, je bil pokojnik na mestu, brez vsakega obstavljanja, z vso ljubeznijo in energijo in vztrajnostjo, ki ga je odlikovala v visoki meri.

Odhod njegov iz Trsta je bil silen udarec za našo stvar v Trstu, obenem pa tudi armadi njegovih prijateljev. Tolažilo pa nas je uverjenje, da bo Joško tudi na svojih novih poteh zvesto nadaljeval svoje tržaško blagoslovljeno delo v prilog svojemu narodu. In pokojnik nas ni prevaril v tem uverjenju. Ostal je tudi po slovesu od nas isti narodni delavec, isti zvesti rojak svojim primorskim rojakom tam zunaj. Vsakomur je šel na roko s pravo očetovsko vnemo in ljubeznijo.

Razumljivo je torej, da je vest o nenadni smrti tega moža zadela najljutejše, da občutimo njegov odhod v večnost kot silen udarec.

Veliko prerano se mu je odprl grob. Ob tem grobu stojimo v globoki žalosti, blagoslovljamo njegov spomin z najglobokejšo hvaležnostjo svoje narodne duše za vse, kar je storil v prilog svojemu narodu na Primorskem. Počastimo spomin Joškota Cveka z obljubo in prisego, da ostanemo tej stvari nepremično zvesti — v srcu in na delu! Z Bogom, Joško Cvek! Solze bodo rosile grudo, ki ji skoro izroče tvoje zemske ostanke. Počivaj v miru v posvečeni slovenski zemlji!

† Kazimir Markon. Včeraj so primorski akademiki v Ljubljani spremili k večnemu počitku svojega tovariša Kazimira Markona, tehnika na ljubljanskem vseučilišču, doma iz Trsta. Pokojnik je bil nadarjen in priden dijak, ki mu ni najhujša dijaška beda strla poguma in vzela upanja v boljšo bodočnost; a smrt mu je z neusmiljeno roko prekrižala vse načrte ravno na pragu lepšega življenja. Umrl je za tifusom. Bodi mu lahka ljubljanska zemlja!

Društvene vesti

Mandolinistična skupina MDP - Jakob ima danes ob 20. redno vajo. — Voditelj.

«Odvada» bo imela v petek 26. t. m. ob 20.30 uri v navadnih prostorih svoj izredni občni zbor.

Prisotnost je za vse člane brezpogojno obvezna. — Predsednik.

Iz tržaškega življenja

Težka nesreča v kamnolomu v Nabrežini. Včeraj opoldne se je v kamnolomu Pavetto v Nabrežini pripetila težka nesreča. Nekateri delavci so potom škripcev dvigali veliko skalo; med njimi se je nahajal tudi delavec Martin Godnik, star 41 let, stanujoč v Briščikih pri Kontovelju. Ko so delavci dvignili skalo od tal, se je ta zagugala ter potisnila Godnika h kameniti steni. Vsled strašnega pritiska je ubogi mož obupno krihnil. Navzoči delavci so sicer takoj rešili nesrečnega tovariša iz nevarnega položaja, a kljub temu je Godnik zadobil težke poškodbe; tožil je hude bolečine v spodnjem delu trupla.

Z nekim vozom so ponesrečenca prepeljali v tukajšnjo mestno bolnišnico, kjer je zdravnik dognal, da ima Godnik polomljene medenične kosti. Ponesrečenec je bil sprejet v kirurgični odelek. Okreval bo v 5 tednih, če ne nastanejo kake komplikacije.

Smrt starca, ki ga je podrl tramvaj. Predvčerajšnjim popoldne je v mestni bolnišnici umrl starec Alojzij Magro, star 79 let, katerega je pretekło soboto opoldne podrl na tla tramvaj v ulici XXX. Ottobre.

Predrzen rop pri Sv. Jakobu. Snoči se je pri Sv. Jakobu raznesla vest o novem drznem zločinu. V ulici Giuseppe Caprin je bila na drzen način oropana neka ženska; nek lopov ji je na javni ulici iztrgal iz rok ročno torbico, v kateri se je nahajalo denarja in drugih dragocenosti v doslej še neznani vrednosti. Kakor smo doznali je žrtev tega zločina zasebnica Antonija Prelz, lastnica mlekarne, ki se nahaja v ulici del Rivo št. 26. Okoli 21. ure je ženska zaprla mlekarno ter se vračala v spremstvu svoje hčerke, stare kakih 18 let, v mesto, kjer stanuje. Prelzova je nosila v roki ročno torbico, v kateri se je nahajal denar, ki ga je izkupila v mlekarni in še nekaj drugih dragocenosti, katerih vrednost je, kakor smo že omenili, še neznana. Ko sta prišli ženski v ulico Giuseppe Caprin, na vogal ulice Scalinata, se je Antoniji Prelz približal nek mladenič ter ji z naglo kretnjo iztrgal iz rok ročno torbico; storil je to s tako silo, da je Prelzova padla na tla. Ženski sta jeli vpiti na pomoč ter se spustili za lopovom, ki je naglo bežal z ukradeno torbico po stopnicah ulice Scalinata. Njima so se pridružili ki so prisostvovali nenavadnemu dogodku. Predrzni čin se je odigral tako hitro in nepričakovano, da ga nihče ni utegnil preprečiti. Lopov se je kmalu izgubil zasledovalcem v stranskih ulicah.

Prelzova je naznanila dogodek orožnikom na orožniški postaji v ulici Istria. Varnostno oblastvo je odredilo natančno preiskavo.

Vesti z Goriškega

Zgonik. V nedeljo 21. t. m. smo tukaj spremili k večnemu počitku Guština Antona. Vrnil se je komaj pred 14 dnevi iz vojaške službe vesel v svojo rojeno vas. Po dolgo mu ni bilo dano uživanje v krogu svojih dragih. Bolezni, — katero je prinesel s seboj iz vojaške službe — je podlegel. Kruta smrt je prizadjala vsem onim, kateri so pokojnika poznali, hud udarec. Kako je bil pokojnik priljubljen pri vseh, so nam pričali mnogi venci in neštete — bele krizanteme in mnogobrojna množica, katera ga je spremila na zadnji poti. — Domači pevci in pevci z bližnjega Proseka so mu zapeli v zadnji pozdrav ginljive nagrobnice. Tonček, naj ti bo lahka ona zemlja, katero si tako ljubil! — Vaščan.

Iz Kronberga: Komaj smo pozabili veliko tatvino, katera se je zgodila pred 14 dnevi na škodo tukajšnje gostilne Vizin in že se je zgodil v soboto zvečer naravnost roparski napad. Ko sta se včeraj zvečer vračala s kolesi proti domu g. Stano in gdč. Zora Vilhar, hči in sin tuk. šol. voditelja, sta ju napadla dva neznanca ter jim žugala z revolverjem ako jim ne dasta obeh koles. Vzeli so samo žensko kolo, ker je bilo novo in nekaj denarja, ter napravili prizadetim za 1200 lir škode. Ko se je gdč. protivila, jo je eden izmed neznancev udaril z revolverjem po glavi, da se ji je ulila kri, katere je izgubila še precej, in nato sta oba zlikovca zbežala. To se je zgodilo med Ajševico in Lokami. To ni edini slučaj. V bližini je gozd Panovec, v katerem se skriva zločinska druhal. Žalostno je, da se oblastva zanjo premalo zanimajo. Napadeni gospodični želimo skorajšnjga okrevanja.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 22. oktobra 1923.

ogrske krone	0·12	0·14
avstrijske krone	0.0310	0.0315
češkoslovaške krone	66.—	66.50
dinarji	27.—.—	27.30
leji	10.25	10.75
marke za miliardo	—·50	2.—
dolarji	22.25	22.40
francoski franki	131.—	131.50
švicarski franki	398·—	401.—
angleški funti papirnati	100.80	101·15

Tečaji:

Cosulich	303
Dalmatia	275
Gerolimich	1100
Libera Triestina	383
Lloyd	1415
Lussino	550
Martinolich	131
Oceania	108
Premuda	565
Tripcovich	278
Ampelea	465
Cement Dalmatia	310
Cement Spalato	216

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

SLUŽKINJA, priletna, za kmetijska dela, se išče. Scorcola Cordaroli 272. (1494)

DIVJAČINO vsake vrste kupim in plačam po najboljših cenah. Carine prosto. Špetič Karel, gostilna Katinara. 1491

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz —izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. (6)

URADNIK, vešč v govoru in pisavi slovenskega, hrvatskega in nemškega jezika, verziran knjigovodja in korespondent, išče službe pod zmernimi pogoji. Cenjene ponudbe na upravništvo pod «Marljiv». (1492)

EGIPTOVSKI grafolog pove karakter in usodo življenja. Samo še malo časa. Trst, Via Geppa 10. 1493

KRONE 1.80, goldinarje 4.80, dvajsetkronske zlate L 88.— Večja množina — cena po dogovoru. Via Pondares št. 6/I. 44

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Ljubezniva oskrba. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23. 1474

V MARIBORU, v sredini mesta, je na prodaj dobro vpeljana trgovina z vsem inventarjem, električno razsvetljavo in sobo za stanovanje. Naslov: Vršič Fran, Maribor, Gosposka ul. 38 Jugoslavija. 1479

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predujme na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAČ PURIČ v via Media št. 6 izdeluje štedilnike in železne ruletes po ugodnih cenah. Prodaja štedilnike od L 160.— naprej. (59)

ZAHVALA.

Globoko ginjeni povodom smrti našega nepozabnega

DANILA

izrekamo vsem blagim osebam, ki so s spremstvom k večnemu počitku ali na katerikoli način izkazali zadnjo čast pokojniku, našo najsrčnejšo zahvalo.

ŠKEDENJ, 22 oktobra 1923.

(379) Družina Sancin.

Proda se moderno krasno posestvo

na periferiji Ljubljane 3 min. od elektr. železnice Hiša zidana pred 10 leti, ima komfortna stanovanja, hleve, velike kleti, lope, vrt. Gostilniška, prodajalna, prekajevalna koncesija. Kupec lahko dobi stanovanje. Pismene ponudbe pod „Izredno" na Aloma Company, Ljubljana. (26/27)

Pozor!

Mlini za jabolka. Stiskalnice za grozdje in jabolka. Plugi št. 5, 6, 7, 8, 10, 14. Slamoreznice na roko in motor in vsakovrstni poljedelski stroji.

Ing. RIGHI & VIDOVICH — TRST

Via Sanità 8 (vogal Via Porporella)

Pohištvo

po konkurenčnih cenah.

Oglejte si veliko izbero

Via Udine 25 46,5

Pošiljatve na deželo točno zaključene.

Javljamo vsem tovarišom, starešinam in društvenim prijateljem tužno vest, da je po kratki bolezni preminul v cvetu svoje mladosti naš dragi tovariš

MIRO MARKON

teh. VII. sem.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil v nedeljo, 21. t. m., ob 16. uri, iz deželne bolnice v Ljubljani.

ODBOR

Slov. akad. fer. društva „Balkan".

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL (16)

«Torej ste bili vi v Kostelcu?»

Ni hotel odgovoriti, odšel je.

Sumljivo mi je bilo. Pismice je iz Vilinih dopisnih papirjev. Deca mi torej piše. Čitam. Svetopolk piše. Njegova neizbrana stilistika mi javlja, da se igra s Cveto, Ilinka da jo draži. Na koncu je stavek, ki mi je izpremenil kri v led: «In tudi teta gre zdaj z enim gospodom v Prago.»

Torej še to! Tudi sestra Ela v zaporu!

Čutila sem, da se je teža na mojih ramenih podvojila.

Sirota Ela, sirota mati!

V tem zopet korakajo po hodniku — slišim celo Elin glas. Skočim k luknjici v vratih, a ni je več. Vendar mi je nekako milo, da je šla vsaj mimo.

Bila sem že mirna, ko mi je pozneje zašepetal oče pri vratih, da je Ela tukaj. Menil je, da so jo poklicali menda kot pričo in da bo torej stvar kmalu pri rešena.

V soboto dopoldne se je zopet gibalo. Oče je bil pozvan in zasliševali so ga, kakor sem zvedela pozneje. Tega smo si vsi s hrepenenjem želeli, da se prično zasliševanja. K meni je pa prišel komisar Bienert in mi javil, da bomo morali iti odtod — k deželnemu sodišču. Preplašila me je njegova opazka, da mu je žal, da mora biti baš on tisti, ki mi prinaša to vest. Meni je vendar draga vsaka izpremenba — selitev vsega tega, moje in Verine garderobe, sicer ne bo prijetna — a kaj — pojdemo nekam drugam. Nikakor ne umevam nekega njegovega strahu.

Vprašal je, kedaj se hočem peljati — naroči mi fijakerja. Dogovorila sva se na 5. uro popoldne. Naj baje ne izgubim nade, — vse izteče dobro. Kako mila beseda! Kako sem bila hvaležna, dasi sem pravilno sodila, da je vse to le njegova dobra volja.

Oče se je vračal opoldne od zasliševanja. Bil je vznemirjen, hudoval se je na hodniku. Zvedela sem, da so auditorji sedaj eno uro pri obedu, potem pa da nameravajo mene poklicati. Ta vest mi ni delala toliko skrbi in neprijetnosti kakor vprašanje, kako bi pospravila garderobo za odhod, da bi ne bilo preveč svežnjev. Vendar sem si kmalu vse uredila in bila sem pripravljena.

12. Protokol.

Prišel je slok detektiv, češ, gospodje auditorji si žele z menoj govoriti. «To deklico si vzemite s seboj», mi je svetoval, «ne bodo vas tako dolgo mučili!» Itak sem si jo morala vzeti s seboj, saj je nisem mogla nikomur poveriti. Bila je v snažni pernici in pokrila sem jo z rdečim šálom.

Prišla sem v omenjeno delavnico komisarja Janka. Dva častnika sta bila tam, po vojaškem činu oba nadporočnika. Starejši izmed njiju, svetnik dež. sodišča dr. Steer, nekoliko že sivih las, ostrih črnih oči, droben, energičnega nastopa, me je nagovoril in vodil zasliševanje ter narekoval zapisnik; drugi, mlajši, je pisal.

«Gospa doktorjeva Pivkova?» je vprašal dr. Steer.

«Prosim». Opravičujem se, da sem si vzela dete s seboj, ker ga nimam nikomur prepustiti. Nadejam se, da bo pridna.

«Nič nas ne bo motilo — sedite!»

Pokazal mi je stol tesno pri pisalni mizi, kjer je zapisoval mlajši častnik, sam je pa hodil skoro nepretrgoma po sobi, vprašujoč in narekujoč zapisnik.

V vsem postopanju je bilo nekaj odsečnega, a vendar ne despotskega. Postopal je z menoj kot uglajen mož, ki izvršuje funkcije preiskovalnega sodnika. Bila je razlika med njegovim postopanjem in postopanjem komisarja Janka, ki je videl v meni absolutno samo zločinko. Zato sem mu bila vso dobo zasliševanja hvaležna in zaupala sem mu. Če bi bila imela kaj težkega na vesti, bi mi bilo težje tajiti napram takemu taktnemu, odkritemu človeku nego napram onemu, ki me je meril z očmi, da bi našel v meni hudobnosti. V olajšavo mi je bila zavest, da po dolgi dobi govorim z ljudmi, kajti ozračje, v katerem smo bili, je izključevalo svobodno gibanje, svobodni razgovor in — svobodne misli.

Zasliševanje se je pričelo z običajnimi formalnostmi. Nato je prečital dr. Steer paragrafe, po katerih sem osumljena. Bilo je strašno. Zasmejala bi se bila, — take reči —, toda vse je bilo preveč resno. Nisem skoro niti poslušala: zločin zoper vojno moč države, sodelovanje pri deserciji, vohunstvo, veleizdajstvo itd. — vsega se niti ne spominjam. Grosslavische Ideen! itd.

Nisem vedela, kaj bi rekla na to in kako bi se držala. Kako naj se branim proti tolikim obdolžitvam? Videla sem, da je najbolje za vse kratko odgovarjati.

Dr. Steer je vprašal, ali se čutim krivo. — odgovorila sem, da ne.